

Chalupa, Bohumír

Rejstřík věcný

In: Chalupa, Bohumír. *Tvořivost ve vědě a technice : psychologická studie*. Vyd. 1. Brno: Universita J.E. Purkyně, 1973, pp. 263-269

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/121058>

Access Date: 08. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

REJSTŘÍK VĚCNÝ

A

- Abstrakce 52, 66, 81
 - inferenční 51
- Adaptivní systémy 52
- Aferentační syntéza 21
- Akceptor
 - účinku 32
 - činnosti 34
- Analýza
 - chyb 61
 - úkolů 61
 - procesu tvořivosti 19, 25
 - organizace řešení problémů 25
 - problému 40
 - korelační 142
 - funkční 29
 - prostředků a výsledků 52
 - kognitivní 55
 - materiálu 63
 - situace 63
 - konfliktu 63
 - klasifikační
 - srovnávací 131, 183
 - strukturální 131, 183
 - systémová 131
 - práce 130 an., 152 an.
 - požadavků úkolu 61
 - produkčních ukazatelů 239
 - práce výzkumných pracovníků 127 an., 130 an., 234 an.
 - práce projektových pracovníků 128 an., 152 an., 234 an.
 - a klasifikace pracovních činností a úkolů 133 an., 152 an., 166 an.
 - pracovní spokojenosti výzkumných pracovníků 217 an.
- Asociace 25, 27, 28
 - představ 79
- Asociační
 - zákony 13
 - plynulost 17, 84, 85
 - teorie divergence 28
- Autobiografické studie 99
- Axiom
 - výběru 52
 - komparability 52
 - transitivity 52
 - dominance 52

B

- Behaviorismus 21, 74
- Behaviorální taxonomie 61
- Biografické studie 99
- Brainstorming 112, 114
- Bonnardelův test názorových řad B₅₃ 132, 142, 190 an.

C

- Cíl 54, 56–57, 58
 - obsah 57
 - kontext 57
 - činnosti 44, 54
 - hledání cíle 55
 - dosažení cíle 55
- Cílová analýza 48
- Cílová představa 54, 55
- Cílový gradient 56
- Cyklus věda-technika-produkce 107
- Činnost, činnosti
 - anticipační 26
 - vnější 81
 - vnitřní 81
 - plán činnosti 54
 - podmínky činnosti 44
 - cíl činnosti 44, 54
 - prostředky činnosti 44
 - kritéria činnosti 44
 - výsledky činnosti 44
 - předmětný obsah činnosti 108
 - struktura činnosti 23
 - signalizační činnost 34
 - analytickosyntetická činnost mozku 55
 - tvůrčí činnost 180, 183, 186
 - reproduktivní činnost 23
 - řídicí činnosti 181, 183, 186
 - technické činnosti 182, 186
 - administrativní činnosti 182, 186
 - tvůrčí činnosti v základním a aplikovaném výzkumu 150
 - řídicí a administrativní činnosti 150
 - technické projektové činnosti 179
 - řídicí činnosti v projektové organizaci 179
 - konstruktérské činnosti 179, 182, 187
 - tvůrčí projektové činnosti 179, 187
 - projektové činnosti 182
 - kresličské činnosti 182, 183
 - rozpočtové činnosti 183
 - provozní činnosti 138

- rutinní činnosti 132 an.
- typické struktury (svazky) činností 153, 178, 186, 187
- hlavní kategorie pracovní činnosti 132 an.
- hodnocení tvořivé činnosti 23
- kritéria tvořivé činnosti 15

D

- Dedukce 80, 85
- Dědičnost 12, 96
 - nadání 20
- Determinismus 12
- Determinující tendence 26, 54
- Dialektický materialismus 12, 22, 23, 26
- Dialektickomaterialistická teorie poznání 26
- Dialektický skok 23
- Diferenciace
 - pojmová (kategoriální) 49
 - dimenzionální 49
- Diferenciální psychologie 12, 28
- Divergentní myšlení 17, 25, 198, 200, 238
 - skóre divergentního myšlení 147
- Diskrepanční skóre pracovní spokojenosti 147 an.
- Dočasný spoj 28
- Dominantní ohnisko 89
- Dotazníky
 - Strongův 91, 102
 - MMPI 102
 - California Psychological Inventory 102
 - Allport-Vernon Lindzeyův 103
 - Cattellův dotazník 16 P. F. 103 an., 192 an., 211
 - Eysenckův dotazník neurot. tendencí MMQ 132, 142 an., 192 an.
 - Superův dotazník pracovních hodnot 153, 175 an., 185, 190, 191 an., 204 an.
 - SRA Employee Inventory 218
 - pracovní spokojenosti 132, 142 an., 192 an., 221 an.
 - pracovních a mimopracovních zájmů 190, 191, 210
 - osobnostní dotazník 192, 211
 - osobnostní škály 191–192, 211
 - biografický dotazník 192

E

- Elementy pracovní činnosti 111
- Ergy 90
- Experimentální myšlení 59
- Extraverte 96, 103, 104, 105, 211

F

- Faktor, faktory
 - prostorové představivosti 83
 - porozumění řeči 17, 83, 84
 - numerické dovednosti 17, 83, 84, 86
 - slovní plynulosti 17, 83, 84

- výrazové plynulosti 83, 84
- flexibility myšlení 17, 83, 84, 86, 99
- logického myšlení 83, 85
- vizualizace 17, 83, 85
- asociační plynulosti 84
- ideální plynulosti 84
- originality 17, 84, 86
- poznávání problémů (sensitivity k problémům) 17, 85, 86
- posuzování 85
- předvědomé indukce 86
- verbální 86
- uzavřenosti 17, 85
- rychlosti percepce 17, 85
- integrace 85
- plynulosti myšlení 85
- elaborace 86
- schopnosti redefinice 17, 86
- úsudku 17, 85, 86
- paměti 86
- všeobecné inteligence 83, 97
- introverze-extraverte 106
- neuroticismu 101
- indukce 85
- dedukce 85
- produktivní imaginace 83
- profesionální zájmové faktory 92
- faktory pracovní spokojenosti 218
- Faktorová analýza 13, 29
 - osobnosti 94
- Fantazie 13, 25, 27, 35
- Fantazijní myšlení 27
- Fáze
 - orientační 72
 - plánování 72
 - elaborace 73
 - verifikace 74
 - vypracování definitivního řešení 74
- Figura
 - přestrukturování 80
- Flexibilita myšlení 17, 84 an.
- Frustrační tolerance 53
- Funkční analýza tvořivosti 29
- Funkční psychologické a kvalifikační požadavky 168

G

- Genealogické studie 20
- Genialita 96
- Gramatika řeči 66
- Grupy 65
- Grupování 65

H

- Heuristika 52
- Heuristické programování 19
- Heuristické programy 52
- Hodnocení 17
 - tvořivé činnosti 23

Hodnoty

- Sprangerovo pojetí 92
 - pracovní 204 an.
- ## Hypotéza 63
- limitů 107

CH

Chápání 28

I

Identifikace 59

Implikace 68, 199

Indikátory

- tvořivosti 117

Indukce 85

Induktivní procesy 80

Inference 80

Informace 29, 72

- obsahová (sémantická) analýza 59
- teorie 29

Integrátor 36

Inteligence

- všeobecná 85, 97, 194, 236
 - a tvořivost 82, 194
 - vícefaktorový model 69
 - hierarchický model anglické školy 70
 - korelace ke kriteriálním datům 201
- Intelligenční kvocient (IQ) 20, 82–83, 195

Interkorelace kritérií 201

Introverse 96, 103–105

Intuice 27

J

Jednotka TOTE 33–34

K

Kategorie 49, 50

- proměnných 130–131

Kategorizátor 50

- široký typ 50

- úzký typ 50

Kauzální vztah 67

Klasifikace 66, 68

- pracovních činností a úkolů 133 an., 152 až 153, 156 an., 166 an.

- pracovníků 136 an., 153 an.

Klasifikační operace 49

Kódování 51

Kognitivní

- procesy 47
- struktury 48, 66
- styly 49
- kontrola 49
- analýza 55
- model problémové situace 59
- konflikt 54

Konvergentní

- myšlení 25, 198

- produkce 17

Korelační analýza

- pracovních činností 142 an., 179 an.

Kritérium 15, 24, 117 an.

- tvořivé činnosti 15

- konečné 15, 88

- činnosti 43

- teoretické 43

- praktické 43

- subjektivní 193

- empirické 88

- kvalifikační 116, 128

- profesionální 116

- psychologické 234

- fyziologické 234

- objektivní 119, 193

- kontaminace kritéria 117

- defektnost kritéria 117

- relevantnost kritéria 117

- ekonomické 122

- společenské 122

- univerzální 122

- speciální 122

- výkonnosti 128

- úspěšnosti 128

- produktivity 128

- produkční 133

Kvalifikace

- vědecká 238

- odborná 238

Kvalifikační předpoklady 216

Kvalifikační index 143 an.

Kybernetika 31, 33, 81

L

Listina atributů 87

M

Manipulace 81

Marxistická filosofie 7, 12, 46, 47, 48, 107

Marxistická psychologie 7, 30, 47, 48, 80, 81, 233

Materialismus dialektický 12, 22, 23, 26

Materialismus historický 12, 26, 107

Materiální obsah 18, 69, 70

- práce 159 an.

Mediační hypotéza 32

Metoda

- racionální 62

- empirická 62

- indukce 62

- dedukce 62

- dialektická 62

- experimentální 62

- vývojová 62

- srovnávací 62

- modelování 62

- kybernetická 62

- pokusu a omylu 63
- vzhledu 63
- spontánního a plánovitého řešení 63
- celková a dílčí 63
- řešení oklikou 63
- odstranění překážky 63
- analýzy prostředků a cílů 59, 63
- plánování 64
- morfologické analýzy 87
- aplikované imaginace 87
- kritických incidentů 11, 128
- pracovní 63
- Metody
 - řešení problémů 63
 - ovlivňování tvořivosti 112
 - zkoumání pracovní spokojenosti 220
 - analýzy práce výzkumných pracovníků 132 an.
 - analýzy práce projektových pracovníků 152 an.
 - psychologického vyšetření výzkumných pracovníků 190–192
- Model
 - struktury inteligence 16–17, 83 an.
 - jednání 43
 - skutečnosti 43
 - kognitivní model problémové situace 59
 - poznávacích procesů 59
- Motiv
 - druhy 217
- Motivace 53, 89
 - formy 53
 - heuristická, inventivní 204 an., 239, 240
 - a produktivita výzkumných pracovníků 206
- Myšlení 66, 79, 80
 - divergentní 17, 25, 68, 83, 198, 200, 203, 204, 238
 - konvergentní 25, 68, 198
 - kauzálně relační 214
 - tvořivé 21, 50, 200, 201, 215, 236–238
 - experimentální 59
 - jako proces analýzy a syntézy 81
 - jako vnitřní činnost 81
 - a asociace představ 79
 - v pojetí sovětské psychologické školy 80 an.
 - produktivní 25
 - a řeč 81
 - a zobecnění 81
 - a abstrakce 81
 - jako informační proces 81
 - faktory logického myšlení 85
 - faktory plynulosti myšlení 84–85
 - faktory pružnosti (flexibility) myšlení 84–86
 - jako řešení rozporů 39
 - a kognitivní struktury 66
 - zaměřenost myšlení 36

N

- Náhoda 57, 58
- Nástroje 38, 42, 69

- Návyky a dovednosti 87
- Neurčitost
 - objektivní 81
 - subjektivní 81
- Neuroticismus 96
- Numerická schopnost 69

O

- Obraz 54
- Operativní 18, 33, 59, 64–66, 72–73, 81, 237
- Operativní fáze 72–73
- Organizace
 - dynamická 29
- Orientační fáze 72
- Originalita 16–18
- Osobnost
 - a tvořivost 94 an.
 - přístupy ke zkoumání osobnosti 94 an.
 - úloha dědičnosti 96–98
 - úloha prostředí 96–98
 - typologická koncepce 94
 - teorie rysů a faktorů 94
 - psychodynamické koncepce 94–95
 - vývojová koncepce osobnosti 94
 - marxistická koncepce osobnosti 94–95
 - neurofysiologické teorie 95
 - vlastnosti osobnosti výzkumných pracovníků 99 an., 189 an.
- Osobnostní rysy
 - tvořivých pracovníků 99 an.

P

- Paměť 17, 69
- Patenty 149, 193, 206–207, 231, 240
- Pátrání 53
- Percepce 77–78
 - rychlost 17, 69, 78
 - tvarová reakce 78
 - komplexita 79
 - neuspořádanost 79
 - faktory 78, 85
 - a tvořivost 77–79
- Plán 34, 58, 59
 - činnosti 54
 - tvořivý charakter plánu 59
 - řešení výzkumných úkolů 60
- Plánování 53, 58
 - vstřícné 58
 - zpětné 58
 - činnosti 58
 - ve vědě a technice 62, 111–112
- Plynulost (myšlení) 17
 - slovní 17
 - asociační 17
 - ideační 17
- Podminěný reflex 28, 31–32
- Podmiňování
 - klasické 27
 - instrumentální 27

- Podmínky 38, 43, 44, 57
- Podřazování 80
- Pojem 66, 67, 68
- Posilování
 - pravidlo primárního posilování 27
- Porovnávání
 - počátečního programu s aktuálním účinkem 34
- Porozumění vztahům 68
- Postoje 89
- Posuzování výkonů výzkumných pracovníků 118 an.
- Potřeby 89–91
 - poznávací 91
- Povolání
 - členění pracovních činností 153
- Poznání 47 an.
 - tvořivost jako forma poznání v idealistickém pojetí 12
 - dialekticko-materialistické pojetí teorie poznání 22, 26, 47
 - figurální aspekt 65
 - operativní aspekt 65
- Práce
 - obsah 219
 - kontext 219
 - tvůrčí projektové 179
 - přípravné 138, 150
 - technické projektové 182
 - rozpočtové 179, 182
 - kresličské 179
- Pracovní
 - činnosti 132 an., 156 an.
 - úkoly 132, 153, 166
 - produkty 149
 - funkční kategorie 153
 - operace 153
 - spokojenost 148, 217 an., 239
- Pracovníci
 - základního výzkumu 137
 - aplikovaného výzkumu 137
 - s vědeckou hodností 137
 - s převahou rutinních činností 137
- Praxe 46, 48
 - délka praxe 148
- Pravda
 - objektivní 12
- Predikce 32
- Prediktory 117
- Potřeby 89–91
- Princip
 - jednoty vědomí a činnosti 81
 - historismu 12
 - odrazu 12, 74
 - asociační 50
 - irelevance 52
 - nezávislosti 52
- Problém 38–43
 - typy 40
 - formalizace 40
 - analýza problému 40
 - řešení problémů 37 an.
 - druhy problémů 41
 - stadia řešení problémů 71 an.
 - Problémová situace 32, 42, 81
 - kognitivní model 59
 - Proces tvořivosti 19, 25 an.
 - Produktivní ukazatelé
 - u vědců a techniků 121, 193
 - Produktivita tvůrčí práce 189, 215 an.
 - Produktivní myšlení 13, 25
 - Produkty 18
 - tvořivé činnosti 116
 - Prognozování 54
 - Program 59
 - heuristické programy 52
 - Prostředí 107 an.
 - vliv na tvůrčí činnost 21–22, 107 an.
 - Prostředky 43, 44, 47
 - poznávací 43
 - operační 43
 - Pružnost (flexibilita) myšlení 17, 84–86
 - Předvidání 54
 - Představivost
 - prostorová 69, 83
 - Příčina 68
 - Příčinná souvislost 57
 - Psychoanalýza 12
 - Psychologie
 - vědy 6, 11
 - vědecké práce 6
 - vědce 6
 - tvořivosti 6
 - introspektivní 26, 74
 - diferencální 12, 28, 74
 - tvarová a celostní 55, 79, 80
 - osobnosti 13, 94 an.
 - marxistická 7, 30, 47, 48, 80, 81, 233
 - myšlení 58
 - Psychologická struktura činnosti 45
 - Psychologismus 11, 12
 - Publikace 149, 206 an., 239

R

 - Reakce
 - na tvar a barvu 78, 79
 - Recentrace perceptivního pole 80
 - Referenční standard 43
 - Relace 66, 199
 - Relační
 - analýza 48
 - myšlení 199, 200, 236
 - Restrukturalizace figur 25
 - Role
 - výzkumného pracovníka v organizaci 110
 - Rozhodovací procesy 51–53
 - Rozpor
 - řešení rozporů 39
 - mezi objektivní a subjektivní informovaností 81

R

Řešení problémů 31 an.
Rizení a regulace činností 31 an.

S

Samoposilování 53–54
Selektor 36
Sentimenty 90
Signál
– zpětnovazební 34
Signalizační činnost 34
Schopnost, schopnosti 13, 22, 96, 97, 109
– primární faktory schopností 83–86, 97
– a tvořivost 83–86
Slovo jako signál signálů 28
Srovnávací studie povolání 100
Stadia řešení problémů 71 an.
Strategie 63
– strategie řešení problému 63
– heuristické strategie 63
– zpracování informací 66
Struktura
– vědomí 13
– tvořivé osobnosti 19–21, 91–92, 99–105, 189 an., 238
– činnosti 23
– pojmová 66
– tvořivého myšlení 128, 236–237
Synekтика 112, 114
Systém, systémy 18, 199
– teorie systémů 30
– adaptivní systémy 52
– sebeorganizující systémy 52
– systém činnosti 7, 24, 43 an.
Systémová analýza a syntéza 62
Systémový přístup 13, 234

T

Talent 83, 97, 116
Technické prostředky 69
Tématizace 51
Teorie
– organizace 74
– informace 29, 74
– systémů 30, 74
– rozhodování 53
– poznání 22
– činnosti 22
Test, testy
– Owens-Bennetův test technického porozumění 83, 84, 91
– test pro výběr výzkumného personálu 91
– Terman Concept Mastery Test 91, 102
– Barron-Welshův test 102
– Myers-Briggsův test 102
– test produktivního myšlení 91
– Bonnardelův test všeobecné inteligence B₅₃ 132, 142, 190 an.

– testy tvořivého myšlení podle Guilforda a Jágra 132, 142 an., 190 an.
– Gottschaldtův test skrytých figur 79
– Remote Association Test 28

TOTE 33

Transformace 68

Třídy

– objektů 66
– operací 66
– identity 67
– ekvivalence 67
Tvořivá činnost 14
– kritéria 15
– hodnocení 23–24
Tvořivá práce
– výzkumných pracovníků 118 an., 237
– psychologické předpoklady 237 an.
– kvalifikační předpoklady 237 an.
Tvořivé myšlení 147, 237
– a inteligence 82 an., 194, 201
– jeho struktura 194 an., 236
– a rysy osobnosti 98 an., 213
– korelace ke kriteriálními datům 201 an.
– a produktivita 206
– a heuristická motivace 206 an.
Tvořivý proces 11, 15, 19
Tvořivost 11, 14–18, 23, 30, 35
viz též: Tvořivá činnost, Tvořivý proces, Tvořivé myšlení
– vymezení podstaty tvořivosti 11 an.
– psychologická stránka tvořivosti 11 an.
– idealistické pojetí 12
– faktory tvořivosti 17, 83 an.
– úloha prostředí 21–22, 107 an.
– marxistické pojetí 30
– jako mechanismus produktivního vývoje 23
– jako dialektický skok 23
– a inteligence 82–83
– a percepce 77–79
– a divergentní myšlení 17, 198, 200, 238
– z hlediska teorie poznání 22
– z hlediska teorie činnosti 22–23
– a vědecká kvalifikace 120, 238

U

Učení 26
– problémové 31
Účinky prostředků činnosti 44
Úkol, úkoly
– vymezení úkolů 60
– analýza úkolů 60, 61
– druhy výzkumných úkolů 62
– nedostatky při vymezení výzkumných úkolů 61
– tvůrčí úkoly 138
– řídicí a administrativní úkoly 138
– pracovní úkoly 130, 131, 136 an., 152, 153, 166 an.
Úloha 58
Úsudek 17, 27, 69, 85

Usuzování 80
– induktivní 13

V

Věda

– o vědě 6
– jako bezprostřední výrobní síla 5, 107
– jako objekt společenské potřeby 6
– v ČSSR 5
– v SSSR 6
– jako dynamický informační systém 88
– jako forma společenského vědomí 107
Vědecká kvalifikace a kompetence 121
Vědeckotechnická revoluce 109
Vědecký objev 11, 18
Vědomosti a dovednosti 162
Vědomí 25
Vhled 26, 80
Vizualizace 17
Vynalézavost 16, 18, 111
Výsledek řešení 74

Vývoj 133

Výzkum

– základní 132, 133 an.
– aplikovaný 132, 133 an.

W

Würzburgská škola 26, 79

Z

Zájmy 91–92, 208–210, 239

Zaměření 89

Zaměřenost myšlení 36

Znak 32, 48

– odfiltrování znaků 66

– znaková teorie chování 44

– znaková analýza 48

– a význam situace 27

Zobecnění 80

Zpětnovazební okruh 33

Způsobilstvo pro tvůrčí práci 116

